

Kopieringsunderlag

Detta kopieringsunderlag är tänkt att underlätta för alla som snabbt vill börja använda bokens olika övningar där det krävs olika former av kort. I beskrivningarna av övningarna framgår det hur kopieringsunderlaget ska användas. I många fall ska kort klippas och i vissa fall ska hela sidor användas. För att materialet ska hålla för olika väder, kunna användas många gånger av många olika elever är det en stor fördel att laminera korten eller hela sidor. I de fall eleverna ska skriva på det laminerade materialet är det bra att använda ett matt laminat vid användning av blyertspenna eller ett glatt laminat vid användning av vattenlöslig färgpenna. I båda fallen är det lätt att göra rent materialet för att sedan kunna använda det vid fler tillfällen.

Ordstocken (anagram 5 bokstäver)

S

S

N

K

A

A

K

T

E

A

Ordstocken (anagram 6 bokstäver)

S

N

I

G

E

L

I

N

S

E

K

T

Ordstocken (anagram 4 bokstäver)

K

M

A

A

L

S

V

K

Syndafloden

RESURSHU
SHÅLLNING

Syndafloden

SOLCELLER

TÅGGYCKLA

Synonymer

smal

Synonymer

mager

Synonymer

sträv

Synonymer

skrovlig

Synonymer

len

Synonymer

slät

Synonymer

skön

Synonymer

vacker

Synonymer

hård

Synonymer

fast

Synonymer

stel

Synonymer

styv

Synonymer

rosa

Synonymer

skär

Synonymer

våt

Synonymer

blöt

Synonymer

torr

Synonymer

uttorkad

Synonymer

vissen

Synonymer

skrumpen

Synonymer

Synonymer

brun

Synonymer

chokladfärgad

Synonymer

grön

Synonymer

smaragdfärgad

Synonymer

gul

Synonymer

gyllene

Synonymer

smutsig

Synonymer

lortig

Synonymer

hög

Synonymer

reslig

Synonymer

lång

Synonymer

utdragen

Synonymer

tung

Synonymer

basant

Synonymer

kompakt

Synonymer

massiv

Synonymer

kort

Synonymer

småväxt

Synonymer

liten

Synonymer

späd

Synonymer

Tankestig

Engagemang är
halva arbetet

Tankestig

När vinnaren
möter problem
letar han efter
lösningar

Tankestig

Det som inte syns
- det känns

Tankestig

Framgång kräver
arbete och
uthållighet

Tankestig

Tankestig

Jorden behöver
inte människan,
men människan
behöver jorden

Tankestig

Det är med goda idéer
som med svamp
– där man hittar dem
finns det ofta flera

Tankestig

Man kommer
aldrig först om
man går i andras
fotspår

Tankestig

Vi kan inte leva över
våra tillgångar
hur länge som helst

Tankestig

Tankestig

Felsteg kan vara
förutsättning för
framsteg

Tankestig

Att leva är
att välja

Tankestig

Det är lika viktigt att
ta vara på en god idé
som att komma
på den

Tankestig

Stora problem
döljer ofta stora
möjligheter

Tankestig

Tankestig

Uträtta det
möjliga istället
för att prata
om det omöjliga

Tankestig

Tänk efter – är
det någonting du
behöver eller är
det någonting
du bara vill ha

Tankestig

För att fatta beslut
fordras ofta mod

Tankestig

Havet och
floderna
föraktar inte små
tillflöden – därav
deras storhet

Tankestig

Hämtpåse

I denna påse ska ni samla:

- något grönt
- något rött
- något brunt
- något gult
- något mjukt
- något hårt
- något nytt
- något gammalt
- något ätbart
- något levande
- något som är 1 cm
- något som börjar på K
- något som börjar G

Hämtpåse

I denna påse ska ni samla:

- något grönt
- något rött
- något brunt
- något gult
- något mjukt
- något hårt
- något nytt
- något gammalt
- något ätbart
- något levande
- något som är 1 cm
- något som börjar på K
- något som börjar G

Hämtpåse

I denna påse ska ni samla:

- något grönt
- något rött
- något brunt
- något gult
- något mjukt
- något hårt
- något nytt
- något gammalt
- något ätbart
- något levande
- något som är 1 cm
- något som börjar på K
- något som börjar G

Hämtpåse

I denna påse ska ni samla:

- något grönt
- något rött
- något brunt
- något gult
- något mjukt
- något hårt
- något nytt
- något gammalt
- något ätbart
- något levande
- något som är 1 cm
- något som börjar på K
- något som börjar G

Hämtpåse

Hämta-dikter

Något för varje sinne

Något rött och något som är sött
 Något mjukt och något grönt
 Något som mot kinden är skönt
 Något som doftar gott
 Något som skramlar så smått
 En bit av en lav
 Och något som du vågar äta av

Hämta-dikter

Vildmarksliv

Sök en stor och en liten sten
 Samla lite knaster - en torr grangren
 Leta efter vatten och håll sedan i det
 Plocka tallbarr - det blir ett supergott te
 Är du sugen på sött - gräv upp en stensöterot
 Sök groblad - de blir plåster på en skadad fot
 I naturen man lätt kan sig klara
 Det är faktiskt att se sig om bara

Hämta-dikter

Svampjakt

Sök en svamp som är röd och en som är gul
 En som är gammal och en som är kul
 Hitta en som larver verkar gilla
 Och en du tycker luktar illa
 Hämta sen en som ensam står
 Och till sist en du äta får

Hämta-dikter

Leta "lik"

Hitta ett löv som är ett skelett
 Och sedan en mjuk pinne - lätt?
 Något som varar år efter år
 Rester från djur - ett spår
 Ta en näve av det lösa på marken
 Och se efter småkryp i springor i barken
 En hemlig sak - det är kul
 Och en som av tiden blivit ful

Hämta-dikter

Hämta-dikter

Hämta ött

Hämta något rött
 Och något som är sött
 Gå lite slött
 Och hämta något som är blött
 Leta efter något som ligger strött
 Och hämta det som är nött
 Sök någonting som nyss blivit fött
 Och försiktigt plocka det som är sprött
 Hämta något stött
 Och det som för länge sen har dött
 Hämta ett kryp som gillar kött
 Och en växt som du aldrig förr har mött
 Vad bra du detta har skött
 Ta en rast, du måste vara trött

Hämta-dikter

Vid havsstranden

Ta en promenad på stranden
 och se vad du kan plocka i handen
 Kan du hitta en växt som trivs där det är vått
 och ett fint skal som är blått
 Kanske finns det även ett annat skal
 som ser ut som en spiral
 Hitta också en liten sten som är oval
 Kan du känna på en algbit som är hal
 och hitta ett randigt eller rutigt skal
 Går det att hitta ett djur som har armar eller ben
 och en ren sten som känns len

Hämta-dikter

Hämta en sten rund som en boll
 något som liknar ett vänligt troll
 fem blad som är mjuka
 och något som botar de sjuka
 en vacker sak att njuta av
 och en pytteliten lav.

Hämta-dikter

Plocka något litet och rött
 och något som i munnen känns sött
 sex blad på en rad
 och något från en stad
 en konstigt krokig gren
 och en mossa som mot kinden är len.

Hämta-dikter

Uppdraget

Uppdrag att hitta:

- Det äldsta trädet
- Spår av människa
- Något som doftar gott

Uppdraget

Uppdrag att hitta:

- Ett sjukt träd
- Ett djurbo
- Något som smakar gott

Uppdraget

Uppdrag att hitta:

- Det konstigaste trädet
- Spår av djur
- Något som är vackert

Uppdraget

Uppdrag att hitta:

- Stående dött träd, så kallad torraka
- En äng/glänta
- Något som är mjukt

Uppdraget

Uppdrag att hitta:

- Liggande dött träd, så kallad låga
- Risskikt som blåbär eller ljung
- Något som är hårt

Uppdraget

Uppdrag att hitta:

- En stor sten/block
- En buske
- Något som är varmt

Uppdraget

Uppdrag att hitta:

- Det högsta trädet
- En bergsknalle
- Något som är sött

Uppdraget

Uppdrag att hitta:

- Ett träd som har flera stammar
- Ett sandigt område
- Något som är geggigt

Uppdraget

Uppdrag att hitta:

- Ett träd med tjock bark
- En stig
- Något som är lent

Uppdraget

Uppdrag att hitta:

- Trädet med största omkretsen
- En djurstig
- Något som är fult

Uppdraget

Uppdrag att hitta:

- Olika trädarter
- En stubbe
- Något som skramlar/rasslar

Uppdraget

Uppdrag att hitta:

- Det minsta trädet
- Ett blött område
- Något som är kallt

Uppdraget

Uppdrag att hitta:

- Olika buskar
- En berghäll
- Något som är skönt

Uppdraget

Uppdrag att hitta:

- Ett träd med blommor eller bär
- En stor mosstuva
- Något som är gammalt

Uppdraget

Uppdrag att hitta:

- En bergskant/stup
- Berghällar med svart lav
- Något som är ädligt

Uppdraget

Naturgåtan

1

I vårt största "juleträd" finns jag.

Naturgåtan

2

Jag är gjord av något som är grönt, vitt och svart på sommaren, men bara vitt och svart på vintern.

Naturgåtan

3

Vårt hus är både lågt och högt samtidigt. Vi har byggt huset själva och många tusen av oss kan bo här samtidigt.

Naturgåtan

4

Vårt hus är både lågt och högt samtidigt. Vi har byggt huset själva och många tusen av oss kan bo här samtidigt.

Naturgåtan

5

Ingången till mitt hus är rund och huset sitter i fågelhöjd. Jag som bor här har svart slips och svart mössa.

Naturgåtan

6

Jag är gul som en sol, men finns nära marken. När mina barn vill flytta hemifrån flyger de iväg och börjar växa i jorden en bit bort.

Naturgåtan

7

Jag trivs ihop med granarna. Du kan inte äta mig i smyg, för jag skvallrar om att du har varit här. Men många vill äta mig ändå.

Naturgåtan

Svar: 1 (ekorre), 2 (björkvisp), 3 (myrstack), 4 (myrstack), 5 (talgoxen i holken), 6 (maskros), 7 (blåbär, kallas ibland för skvallerbär)

Hemlig påse

Hämta naturföremål som börjar på tre olika bokstäver. Lägg dem i alfabetisk ordning.

Hemlig påse

Hämta en pinne som är dubbelt så lång som din tumme.

Hemlig påse

Hitta två träd, ett med skrovlig och med slät bark.

Hemlig påse

Sitt på huk och räkna upp årets månader.

Hemlig påse

Hämta en gren och beskriv den med minst fem adjektiv.

Hemlig påse

Hitta något gammalt och något ungt och något som i handen känns tungt.

Hemlig påse

Ställ er i alfabetisk ordning utifrån era efternamn.

Hemlig påse

Hämta något stort och lätt, och något litet och tungt.

Hemlig påse

Göm något bakom en sten.

Hemlig påse

Hämta tre föremål och låt dem berätta om platsen där ni är.

Hemlig påse

Hitta en gren lika lång som ditt ben.

Hemlig påse

Räkna upp årets månader och gör ett hopp för varje.

Hemlig påse

Bygg ett ord med tre bokstäver av naturmaterial.

Hemlig påse

Hämta ett löv som är lika stort som din hand och ett som är mindre.

Hemlig påse

Hämta tre löv av samma sort. Lägg dem i ordning litet, mindre och minst.

Hemlig påse

Hitta ett strå som upp till knäet kan nå.

Hemlig påse

Sjung en sång som handlar om något du ser just nu.

Hemlig påse

Hitta något som är yngre än du.

Hemlig påse

Hemlig påse

Hitta naturföremål som innehåller de fem första bokstäverna i alfabetet.

Hemlig påse

Hämta något du kan berätta en saga om.

Hemlig påse

Förflytta dig som en häst, en orm och and. Berätta vad det du gör kallas.

Hemlig påse

Hitta något högt och något lågt.

Hemlig påse

Hitta ett träd som du når runt med händerna.

Hemlig påse

Hämta något som mot kinden känns mjukt.

Hemlig påse

Hitta tre träd som alla börjar på olika bokstäver.

Hemlig påse

Hitta något som inte ser likadant ut på sommaren som på vintern.

Hemlig påse

Hitta något som är äldre än du.

Hemlig påse

Bygg första bokstäverna i era förnamn av naturmaterial och lägg dem i alfabetisk ordning.

Hemlig påse

Hitta tre föremål i naturen. Säg vad de heter och lägg dem i alfabetisk ordning.

Hemlig påse

Hämta något du kan gömma i din hand.

Hemlig påse

Hitta tre sammansatta ord i naturen.

Hemlig påse

Hämta tio pinnar. Bygg så många bokstäver du kan av dessa. Du får inte bryta av pinnarna!

Hemlig påse

Hämta lika många stenar som du har fingrar på en hand.

Hemlig påse

Vem har flest bokstäver i sitt förnamn? Använd dessa att göra ett nytt ord.

Hemlig påse

Lång och kort som i granbarr

**lång vokal
+ en konsonant**

**kort vokal
+ två lika
konsonanter**

**Kort vokal
+ två olika
konsonanter**

Adjektivjakten 1A

kort

5p

Adjektivjakten 1A

platt

5p

Adjektivjakten 1A

mjukt

5p

Adjektivjakten 1A

långt

5p

Adjektivjakten 1A

**minst
1000 år**

10p

Adjektivjakten 1A

runt

5p

Adjektivjakten 1A

blött

5p

Adjektivjakten 1A

vasst

5p

Adjektivjakten 1A

blankt

5p

Adjektivjakten 1A

slätt

5p

Adjektivjakten 1A

levande

5p

Adjektivjakten 1A

litet

5p

Adjektivjakten 1A

tjockt

5p

Adjektivjakten 1A

trubbigt

5p

Adjektivjakten 1A

torrt

5p

Adjektivjakten 1A

**Något du
aldrig
sett förut!**

10p

Adjektivjakten 1A

Adjektivjakten 1B

**kort
och
tjockt**

2p

Adjektivjakten 1B

**platt
och
lätt**

2p

Adjektivjakten 1B

**smalt
och
spetsigt**

2p

Adjektivjakten 1B

**långt
och
smalt**

2p

Adjektivjakten 1B

**hårt
och
minst
1000 år**

5p

Adjektivjakten 1B

**runt
och
tungt**

2p

Adjektivjakten 1B

**blött
och
äckligt**

2p

Adjektivjakten 1B

**litet
och
spännande**

2p

Adjektivjakten 1B

**grönt
och
levande**

2p

Adjektivjakten 1B

**slätt
och
mjukt**

2p

Adjektivjakten 1B

**litet
och
levande**

2p

Adjektivjakten 1B

**litet
och
rött**

2p

Adjektivjakten 1B

**litet
och
rött**

2p

Adjektivjakten 1B

**trubbigt
och
litet**

2p

Adjektivjakten 1B

**torrt
och
lätt**

2p

Adjektivjakten 1B

**Något du
aldrig
sett förut!**

5p

Adjektivjakten 1B

Adjektivjakten 1C

**kort,
slätt
och
ganska lätt**

Adjektivjakten 1C

**platt,
litet
och
tunt**

Adjektivjakten 1C

**mjukt,
smalt
och
spetsigt**

Adjektivjakten 1C

**krokigt,
långt
och
smalt**

Adjektivjakten 1C

**hårt,
grått
...minst
1000 år**

Adjektivjakten 1C

**runt,
stort
och
tungt**

Adjektivjakten 1C

**blött,
klibbigt
och
äckligt**

Adjektivjakten 1C

**vasst,
litet
och
spännande**

Adjektivjakten 1C

**grönt,
mjukt
och
levande**

Adjektivjakten 1C

**slätt,
platt
och
dött**

Adjektivjakten 1C

**litet,
brunt
och
sött**

Adjektivjakten 1C

**strävt,
långt
och
runt**

Adjektivjakten 1C

**blått,
smått
och
gott**

Adjektivjakten 1C

**trubbigt,
krokigt
och
hårt**

Adjektivjakten 1C

**torrt,
vasst
och
farligt**

Adjektivjakten 1C

**något du
aldrig
sett
föret**

Adjektivjakten 1C

Adjektivjakten 2

mjukt	fårat	vasst	litet
trubbigt	rakt	ovalt	fuktigt
slingrande	blankt	skönt	varmt
halt	skrynkligt	luftigt	fuktigt
vikt	gult	slätt	rispigt
spetsigt	rött	kapat	böjt
torrt	blött	grönt	matt
smalt	kallt	lent	svalt
strävt	surt	platt	fullt
<i>Adjektivjakten 2</i>	<i>Adjektivjakten 2</i>	<i>Adjektivjakten 2</i>	<i>Adjektivjakten 2</i>

Adjektivjakten 2

kort	knottrigt	trubbigt	stort
lätt	runt	vått	levande
sött	svart	ömtåligt	lågt
jämnt	spretigt	grovt	rent
ljust	fint	hårt	skrovligt
långt	högt	tungt	välvt
blått	dött	nött	vitt
robust	glatt	ojämnt	kompakt
krökt	smutsigt	mörkt	taggigt
<i>Adjektivjakten 2</i>	<i>Adjektivjakten 2</i>	<i>Adjektivjakten 2</i>	<i>Adjektivjakten 2</i>

Arg argare argast

ARG*Arg argare argast***LEDSEN***Arg argare argast***GLAD***Arg argare argast***VIG***Arg argare argast***TRÖTT***Arg argare argast***STEL***Arg argare argast***PIGG***Arg argare argast***SNABB***Arg argare argast***LÅNGSAM***Arg argare argast***GALEN***Arg argare argast***STOLT***Arg argare argast***RÄDD***Arg argare argast***LITEN***Arg argare argast***STOR***Arg argare argast***MÄTT***Arg argare argast***BLYG***Arg argare argast***LÅNG***Arg argare argast***STARK***Arg argare argast***KORT***Arg argare argast***LAT***Arg argare argast*

Sinne för ordklasser

Genom att titta och lyssna

Substantiv	Adjektiv	Verb

Genom att känna, lukta och smaka

Substantiv	Adjektiv	Verb

Naturpoesi

Typ av dikt	Exempel
<p>1. Haiku är en japansk diktart som består av tre rader med fem, sju och fem stavelser per rad.</p>	<p>”kalla grå stenar (5) den mjuka gröna mossan (7) jorden luktar vår” (5)</p>
<p>2. Cinquain (kommer av det franska ordet för fem) är en stavelsedikt med fem rader, där varje rad uttrycker något speciellt.</p> <p>1: Titeln med två stavelser 2: Beskrivning av titeln i fyra stavelser 3: Beskrivning av en handling eller verksamhet i sex stavelser 4: Beskrivning av en känsla i åtta stavelser 5: Ett annat ord för rubriken i två stavelser</p>	<p>”Gläntan (2) Ljus, blommande (4) Luktar på en viol (6) Blir glad av goda röda bär (8) Oas” (2)</p>
<p>3. Årstidsdikter</p>	<p>Hösten är... Vintern är... Våren är... Sommaren är...</p>
<p>4. Dikt med starthjälp</p>	<p>Det är så tyst, bara...</p>
<p>5. Ögonblicksdikt</p> <p>Rad 1: Vem är du? Rad 2: Var befinner du dig? Rad 3: När är du där? Rad 4: Vad ser du? Rad 5: Vad hör du? Rad 6: Vilka dofter känner du? Rad 7: Vilka smaker känner du? Rad 8: Vad känner du? Rad 9: Vad vill du?</p>	<p>Jag är ett fint pilträäd Jag växer vid ån. Jag är där onsdagen den 18 april. Jag ser det glimmande vattnet vid ån. Jag hör en massa barn. Jag känner doften av regn. Jag känner smaken av bark. Jag känner vinden. Jag vill springa runt ån.</p>
<p>6. Sinnesdikt</p>	<p>Jag ser... Jag hör... Jag känner smaken av... Jag känner... Jag känner lukten av...</p>
<p>7. Visionsdikt</p>	<p>Jag har... Jag vet... Jag tror... Jag kan...</p>
<p>8. Dikta fritt</p>	

Trädintervju

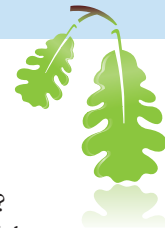
Trädintervju

- Vad heter du?
- Hur gammal är du?
- Hur kom du hit?
- Hur såg det ut här då?
- Kan du beskriva dig själv?
- Har du några barn eller släktingar i närheten?
- Har du några hyresgäster?
- Kan du berätta något speciellt som hänt dig?
- Varför faller du dina blad på hösten?
- Vad tror du om din framtid?

Trädintervju

- Vad heter du?
- Hur gammal är du?
- Hur kom du hit?
- Hur såg det ut här då?
- Kan du beskriva dig själv?
- Har du några barn eller släktingar i närheten?
- Har du några hyresgäster?
- Kan du berätta något speciellt som hänt dig?
- Varför faller du dina blad på hösten?
- Vad tror du om din framtid?

Trädintervju

- Vad heter du?
- Hur gammal är du?
- Hur kom du hit?
- Hur såg det ut här då?
- Kan du beskriva dig själv?
- Har du några barn eller släktingar i närheten?
- Har du några hyresgäster?
- Kan du berätta något speciellt som hänt dig?
- Varför faller du dina blad på hösten?
- Vad tror du om din framtid?

Trädintervju

- Vad heter du?
- Hur gammal är du?
- Hur kom du hit?
- Hur såg det ut här då?
- Kan du beskriva dig själv?
- Har du några barn eller släktingar i närheten?
- Har du några hyresgäster?
- Kan du berätta något speciellt som hänt dig?
- Varför faller du dina blad på hösten?
- Vad tror du om din framtid?

Rätt till skogen

BARNEN*Rätt till skogen***POLITIKERN***Rätt till skogen***MORMOR***Rätt till skogen***SEBASTIAN***Rätt till skogen***MÖBEL-
SNICKAREN***Rätt till skogen***ÄLGEN***Rätt till skogen***GRANBARK-
BORREN***Rätt till skogen***VARGEN***Rätt till skogen***BIOLOGEN***Rätt till skogen***KERSTIN***Rätt till skogen***MARKÄGAREN***Rätt till skogen***JÄGAREN***Rätt till skogen***SVAMP-
PLOCKAREN***Rätt till skogen***SKOGS-
BOLAGET***Rätt till skogen***PAPPERS-
BRUKET***Rätt till skogen***FÄSTINGEN***Rätt till skogen***GRANEN***Rätt till skogen***FÅGEL-
SKÅDAREN***Rätt till skogen***SKALBAGGS-
SAMLAREN***Rätt till skogen***STATS-
MINISTERN***Rätt till skogen***BARNBARNEN***Rätt till skogen*

Dialog växter emellan
Känslord

ARG

LYCKLIG

IVRIG

SÄKER

TRÖTT

MAKTLÖS

ENSAM

LEDSEN

FÖRNÖJSAM

FRIDFULL

RASTLÖS

UPPSKATTAD

OROLIG

TACKSAM

LUGN

LUGN

IRRITERAD

ORESPEKTERAD

HÄPEN

RÄDD

UPPRYMD

LÄTTAD

FÖRBRYLLAD

DARRIG

HJÄLPLÖS

NYFIKEN

ÄLSKAD

BELÅTEN

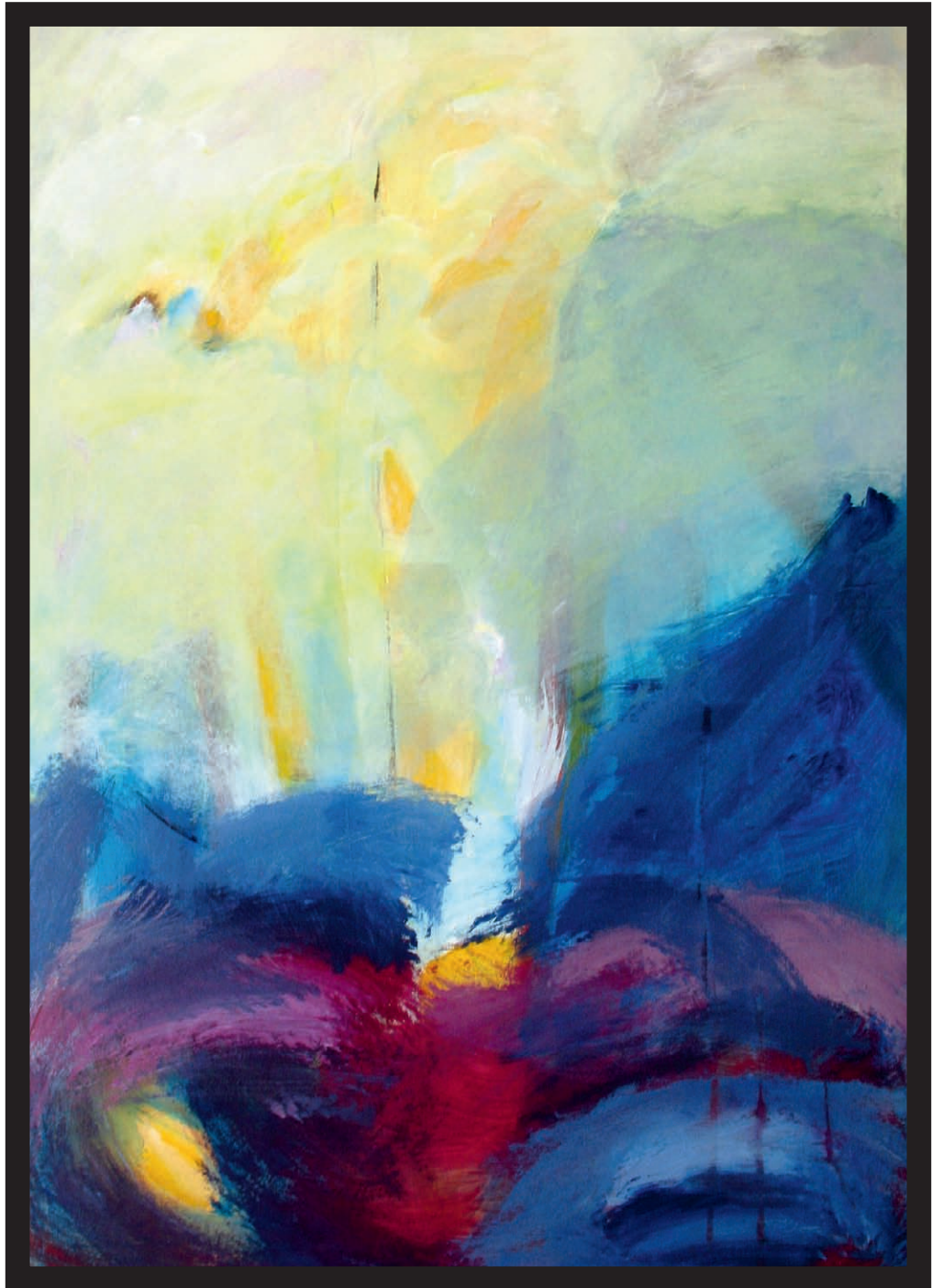
INSPIRERAD

LUSTFYLLD

GLAD

FÖRTJUST

I betraktarens öga

I betraktarens öga

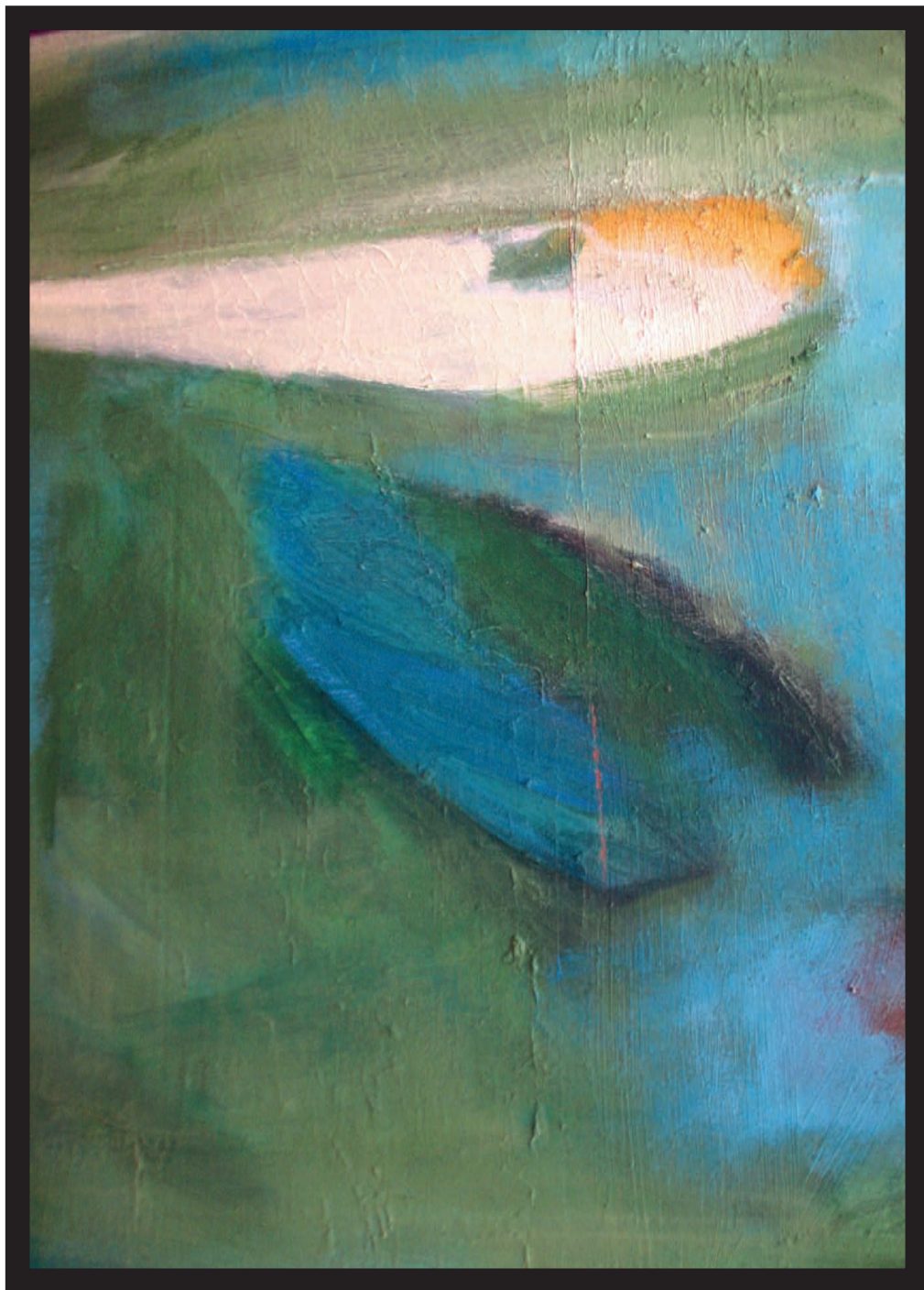
I betraktarens öga

I betraktarens öga

I betraktarens öga

Dilemma på gång

Jag tror ju att...

Men å andra sidan...

Dilemma på gång

Min bestämda mening är att...

Det där har du fått om bakfoten...

Dilemma på gång

Du vet ju precis lika väl som jag att...

Det ligger någonting i det du säger men...

Dilemma på gång

Jag tror ju att...

Men å andra sidan...

Dilemma på gång

Tycker du ja...

Fel, fel, fel, så här är det...

Dilemma på gång

Du är så klok, men jag tror nog att...

Så kan man ju också se det, men...

Dilemma på gång

Det där är ju trams...

Men jag råkar faktiskt veta att...

Dilemma på gång

Men kolla här, det är ju...

Vadå? Så behöver det ju inte va...

Dilemma på gång

Men kom igen! det fattar väl vem som helst...

Tror du att du är professor eller?...

Dilemma på gång

Ja, det har du rätt i, men...

Tror du? Jag har hört att...

Dilemma på gång

Jag blir så upprörd...

Men lugna ner dig, jag menar bara att...

Dilemma på gång

Va inte så mesig, det är viktigt att...

Men du...

Dilemma på gång

Säg så här...

Men det där är ju bara en myt...

Dilemma på gång

Hatten av för guiden

Här till höger ser du...

Hatten av för guiden

Den här byggdes de
året då...

Hatten av för guiden

Där borta ser du...

Hatten av för guiden

Om du tittar riktigt
nära kan du se...

Hatten av för guiden

Den här uppfördes till
minne av...

Hatten av för guiden

Den här är inte riktigt
vad den ser ut att vara,
den är nämligen...

Hatten av för guiden

För länge sedan var...

Hatten av för guiden

Den otäckta sanningen
bakom...

Hatten av för guiden

På 1700-talet var
detta...

Hatten av för guiden

I folkmun kallas...

Hatten av för guiden

På den tiden fanns
det ju inga...

Hatten av för guiden

Lyssna! För trodde
man att det ljudet...

Hatten av för guiden

Det kan vara svårt för
oss att förstå idag men
på den tiden...

Hatten av för guiden

Idag används den här
platsen till att...

Hatten av för guiden

I Finland kallas
detta för...

Hatten av för guiden

Den här har haft en
avgörande betydelse
för vårt land...

Hatten av för guiden

Har ni lagt märke till
färgerna...

Hatten av för guiden

Redan när Gustav
Wasa regerade i
Sverige...

Hatten av för guiden

Hatten av för guiden

Platsen vi står på har inte alltid sett ut så här...

Hatten av för guiden

Namnet på den här kommer från...

Hatten av för guiden

Ett väsen som ofta setts på denna plats är...

Hatten av för guiden

Känn på den här! Förr var detta ett tecken på...

Hatten av för guiden

Titta på molnen! Under järnåldern tolkades det som...

Hatten av för guiden

Det kanske man inte tänker på, men de här...

Hatten av för guiden

Eller som ett av våra största hårdrockband sjöng när de besökte denna plats...

Hatten av för guiden

När inlandsisen drog sig tillbaka...

Hatten av för guiden

Det är golfströmmen som har gjort att...

Hatten av för guiden

Ett däggdjur som ofta syns här i skymningen är...

Hatten av för guiden

En växt som blommar här på våren är otroligt...

Hatten av för guiden

Ser ni stenen där? Det är en del av en grav som...

Hatten av för guiden

Känner ni doften? Det är vad som förr kallades...

Hatten av för guiden

Min gamla tysklärare berättade för mig att detta...

Hatten av för guiden

Inom poesin kallas den här platsen ofta...

Hatten av för guiden

Fett najs

Mmmmmmm!

Fett najs

Lite väl brunt va!

Fett najs

Vad är detta?

Fett najs

Ahhhhhhhhhh!

Fett najs

Kanon!

Fett najs

Vilken färg!

Fett najs

Ush!

Fett najs

Intressant!

Fett najs

Ytte pytte!

Fett najs

Fy!

Fett najs

Kull!

Fett najs

Ovanligt liten!

Fett najs

Blaha!

Fett najs

Det är inte sant!

Fett najs

Ovanligt stor!

Fett najs

Ååååh!

Fett najs

Värsta grejen!

Fett najs

liiiiiihhhhh!

Fett najs

Hi hi!

Fett najs

Häpnadsväckande!

Fett najs

Hjälp!

Fett najs

Ha ha ha ha !

Fett najs

Otroligt!

Fett najs

Toppen!

Fett najs

Nämen vad konstigt!

Fett najs

Så sorgligt!

Fett najs

Mysigt!

Fett najs

Fett najs

Jamen, jag fattar!

Fett najs

Äckligt!

Fett najs

Obehagligt!

Fett najs

Fantastiskt!

Fett najs

Aj!

Fett najs

Kallt!

Fett najs

Underbart!

Fett najs

Oj!

Fett najs

Snyggt!

Fett najs

Bauta!

Fett najs

Fett najs!

Fett najs

Obegripligt!

Fett najs

Det är ju bara en...!

Fett najs

Ja ha!

Fett najs

Jösses!

Fett najs

Vilken grej!

Fett najs

Naaaae!

Fett najs

Räven raskar (verb)

KLIVA*Räven raskar – verb***GÅ***Räven raskar – verb***HOPPA***Räven raskar – verb***KRYPA***Räven raskar – verb***SMYGA***Räven raskar – verb***SPRINGA***Räven raskar – verb***SKUTTA***Räven raskar – verb***VANKA***Räven raskar – verb***RASKA***Räven raskar – verb***LUNKA***Räven raskar – verb***TRASKA***Räven raskar – verb***LÖPA***Räven raskar – verb***RUSA***Räven raskar – verb***ÅLA***Räven raskar – verb***HALTA***Räven raskar – verb***VADA***Räven raskar – verb***SPATSERÄ***Räven raskar – verb***PROMENERA***Räven raskar – verb***TRAVA***Räven raskar – verb***GALOPPERA***Räven raskar – verb***LUFFSA***Räven raskar – verb***STRÖVA***Räven raskar – verb***JOGGA***Räven raskar – verb***GLIDA***Räven raskar – verb***RINGLA***Räven raskar – verb***TRIPPA***Räven raskar – verb***HASA***Räven raskar – verb*

Räven raskar (adjektiv)

ARG*Rävens raskar – adjektiv***FEG***Rävens raskar – adjektiv***BLYG***Rävens raskar – adjektiv***LEDSEN***Rävens raskar – adjektiv***MODIG***Rävens raskar – adjektiv***FÄRGSTARK***Rävens raskar – adjektiv***GLAD***Rävens raskar – adjektiv***VÄLTRÄNAD***Rävens raskar – adjektiv***STARK***Rävens raskar – adjektiv***NERVÖS***Rävens raskar – adjektiv***STOLT***Rävens raskar – adjektiv***FISFÖRNÄM***Rävens raskar – adjektiv***VIG***Rävens raskar – adjektiv***LEDBRUTEN***Rävens raskar – adjektiv***LAT***Rävens raskar – adjektiv***HÄNGIG***Rävens raskar – adjektiv***RÄDD***Rävens raskar – adjektiv***HURTIG***Rävens raskar – adjektiv***RASTLÖS***Rävens raskar – adjektiv***HYPERAKTIV***Rävens raskar – adjektiv***MISSTÄNKSAM***Rävens raskar – adjektiv***STEL***Rävens raskar – adjektiv***LOJ***Rävens raskar – adjektiv***GALEN***Rävens raskar – adjektiv***PIGG***Rävens raskar – adjektiv***NYFIKEN***Rävens raskar – adjektiv***MÄTT***Rävens raskar – adjektiv***DISTRÄ***Rävens raskar – adjektiv*

Ekologidrama

Myggans livscykel:

Myggan lägger ägg som blir larver som förpuppar sig och blir myggor som lägger ägg...

Ekologidrama

Fjärilens livscykel:

Fjärilen lägger ägg som blir larver som förpuppar sig och blir fjärilar som lägger ägg...

Ekologidrama

Näringskedja 1:

Solens strålar ger energi åt träden och de gröna cellerna.
Bladlöss och andra insekter äter av blad och barr.
En spindel spinner sitt nät och fångar sina byten.
Kungsfågeln hoppar fram i trädens kronor och fångar spindel efter spindel med sin spetsiga näbb.

Ekologidrama

Näringskedja 2:

Solen lyser på ängen där det växer maskrosor.
En hare kommer hoppande äter några maskrosor.
En bit bort smyger räven och lurpassar på haren.
Vips så springer räven fram och tar haren.

Ekologidrama

Vattnets kretslopp:

Vatten från sjön stiger upp som ånga.
Ångan kyls av och bildar moln på himlen.
När vattendropparna i molnen blir tillräckligt tunga faller de ner som regn eller snö.
Vattnet samlas i bäcken och transporteras vidare till sjön.
Vattnet från sjön stiger upp som ånga.

Ekologidrama

Kvävetets kretslopp:

Kvävet i luften fångas upp av bakterier som lever i klöverns rötter.
Kvävet blir byggstenar i klöverns blommor och blad som äts av kor och ger mjölk åt människor som sedan kissar i toaletten.
Reningsverkets biologiska processer återför kvävet till luften.

N

Ekologidrama

Allemansteater

Respektera platsen där människor bor

- Du får gå, cykla, rida, åka skidor och tillfälligt vistas i naturen. Men det du gör får inte skada odlingar, skogsplantering eller annan känslig mark.

- Du får inte passera över eller vistas på privat tomt. Tomt är området närmast boningshuset och den är inte alltid inhägnad. Där har de boende rätt att få vara i fred. Om insynen är fri måste du hålla dig på rejält avstånd, så att du inte stör.

Allemansteater

Hundar

- Hunden får följa med i naturen, men under tiden 1 mars–20 augusti får den inte springa lös i skog och mark. Då är djurlivet som känsligast, eftersom djuren har ungar vid den tiden. Till och med den fredligaste lilla sällskapshund kan skrämman djuren bara genom att den rör sig i naturen. Även under annan tid på året måste du ha din hund under sådan uppsikt att den inte kan skada eller störa djurlivet.

Allemansteater

Camping

- Det är tillåtet att slå upp ett tält ungefär ett dygn på mark som inte används för jordbruk och som ligger avlägset från boningshus. Om det finns risk för att du kan störa de som bor i närheten bör du be markägaren om lov. I skyddad natur som till exempel ett naturreservat gäller oftast särskilda regler för tältning.

Allemansteater

Ta med skräpet

- All nedskräpning utomhus är förbjuden. En fimp i sommartorr skog kan förstöra värden för miljoner, om skogen brinner upp. Glas, burkar och kapsyler kan skada både människor och djur, och plastpåsar kan orsaka stort lidande om djuren får dem i sig. Ställ därför aldrig soppåsar bredvid ett fullt sopstall.

Allemansteater

Eldning

- Elda aldrig om det är minsta fara för brand. Vid torr väder råder ofta eldningsförbud. Kontakta kommunens räddningstjänst (brandförsvaret) eller turistbyrå om du är osäker på vad som gäller. Om du har eldat – släck ordentligt med vatten. Du kan bli dömd till böter och skadestånd om elden sprider sig.

Elda aldrig direkt på berget. Det spricker sönder och får fula sår som aldrig läks.

Allemansteater

Blommor och bär

- Du får inte ta till exempel kvistar, grenar, näver eller bark från växande träd. Naturligtvis får du inte heller ta buskar eller träd.

- Däremot får du plocka vilda bär, blommor och svamp, nedfallna grenar och torr ris på marken. Vissa blommor är så sällsynta att det finns risk för att de ska utrotas. Sådana blommor är fridlysta och får inte plockas. Från länsstyrelsen kan du få uppgift om fridlysta växter. Orkidéer är fridlysta i hela landet.

Allemansteater

Allemansteater

Respektera platsen där människor bor

- Du som rider måste vara extra försiktig. Risken för markskador är stor, särskilt när man rider i grupp. Rid inte i markerade motionsspår, skidspår, vandringsleder eller över mjuka och ömtåliga marker. Terrängcykling kan också skada marken och därför måste du vara extra försiktig när du cyklar i naturen.

- Du får passera genom inhägnad betesmark och liknande bara du inte skadar stängsel eller stör boskapen. Stäng grindar efter dig så att boskap inte kommer lös.

Allemansteater

Bad och båt

- Du får bada, förtöja din båt tillfälligt och gå iland nästan överallt, utom vid tomt eller platser där det är särskilt tillträdesförbud. Särskilt tillträdesförbud kan det vara på platser där till exempel många fåglar eller sälar får sina ungar.

- Du får förtöja tillfälligt vid annans brygga om det inte hindrar ägaren. Fråga markägaren om du tveksam.

- Du får färdas med båt på havet, i sjöar och vattendrag. Det kan finnas särskilda regler, till exempel fartbegränsning. Kravet på hänsyn är extra stort på dig som färdas med motorbåt.

- Övernattning i båt bedöms ungefär som tältning. Du får stanna ungefär ett dygn, om du inte stör någon.

Allemansteater

Jakt och fiske

- Jakt och fiske ingår inte i allemansrätten. Men du får fiska fritt med spö och vissa andra handredskap i våra fem största sjöar: Vätern, Vättern, Mälaren, Hjälmaran och Storsjön, samt längs kusterna. Ta alltid reda på de regler som gäller där du vill fiska! Lämna aldrig linor och krokare i naturen – de kan bli dödsfall för djuren.

- Du måste lämna djurens ungar och bon i fred och får till exempel inte ta fågelägg. Det räknas som jakt. Alla vilda djur och fåglar är fredade. Jakt får bedrivas enligt bestämmelserna i jaktförordningen. Djurarter som hotas av utrotning är fridlysta, t ex alla grodor, paddor, ödlor och ormar.

Allemansteater

Bad och båt

- Motorfordon ingår inte i allemansrätten. Enligt Terrängkörningslagen är det förbjudet att köra bil, MC, moped och andra motordrivna fordon på barmark i terrängen.

- Det är inte heller tillåtet att köra med motordrivna fordon på enskilda vägar som är avstängda för motortrafik. Sådant förbud ska vara utmärkt med vägmärke eller på annat tydligt sätt.

Allemansteater

Först till Ö (enklare)

- A.** Säg årets månader i kör.
- B.** Säg bokstäverna alfabetet i kör.
- C.** Säg de fyra årstiderna i kör.
- D.** Sitt på huk och säg alla veckans dagar i kör.
- E.** Ställ er i alfabetisk ordning efter förnamn.
- F.** Ställ er i ordning efter när ni är födda på året.
- G.** Ställ er i alfabetisk ordning efter era efternamn
- H.** Hitta något litet, hårt och mjukt.
- I.** Hitta något vasst och något trubbigt.
- J.** Hitta något långt och mjukt.
- K.** Beskriv platsen där ni är med minst fem adjektiv.
- L.** Bygg första bokstaven i era förnamn med naturföremål.
- M.** Bygg ett ord med tre bokstäver.
- N.** Hitta något som liknar bokstaven A.
- O.** Hitta något som liknar bokstaven Y.
- P.** Hitta något som liknar bokstaven T.
- Q.** Bilda en naturordsorm av minst tre naturföremål.
(Sista bokstaven i ordet bildar första bokstaven i nästa ord.)

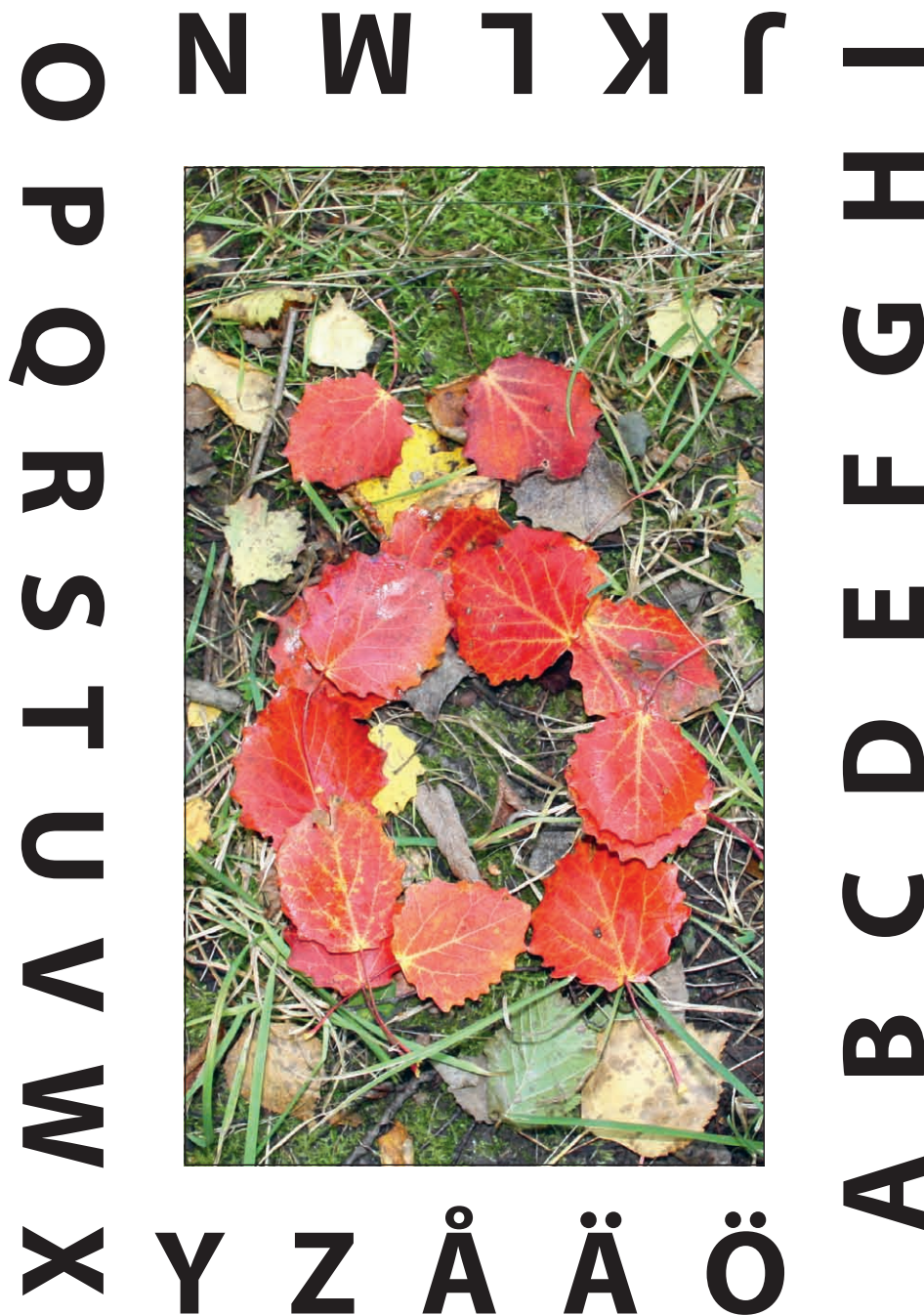
Först till Ö (enklare)

- R.** Hitta det största trädet i er närhet.
- S.** Hitta något litet och krokigt.
- T.** Hitta något mjukt och spetsigt.
- U.** Välj ut ett träd. Nämn minst fem ord som beskriver detta träd.
- V.** Bilda sammansatta ord av:
ek, lock, ögon, stam, bok och ollon.
- W.** Hitta tre träd vars namn börjar på olika bokstäver.
- X.** Para ihop personerna Emil, Ronja och Lotta med platserna Mattisborgen, Bråkmakargatan och Lönneberga
- Y.** Bygg första bokstäverna i era förnamn av naturmaterial och lägg dem i alfabetisk ordning.
- Z.** Hitta tre föremål i naturen. Säg vad de heter och lägg dem i alfabetisk ordning.
- Å.** Sjung en sång som handlar om en bokstav.
- Ä.** Para ihop orden.
ollon	hassel	ek
kotte	nöt	gran
- Ö.** Ropa i kör "Först till Ö, där fick ni spö"!

Först till Ö Spelplan

(Eleverna sätter en klädnypa på kanten på pappret för att kunna hålla reda på vilken bokstav de är på.)

Först till Ö (svårare)

- A.** Sägg verbet LEKA i olika tempus.
- B.** Sägg bokstäverna i alfabetet baklänges i kör.
- C.** Sägg årets månader i kör.
- D.** Sitt på huk och sägg alla veckans dagar i kör. Gör ett hopp för varje.
- E.** Ställ er i alfabetisk ordning efter era förnamn.
- F.** Ställ er i ordning efter när ni är födda på året.
- G.** Håll varandras händer och forma en cirkel.
Bilda bokstäverna I, D, O och L utan att släppa händerna.
- H.** Bilda en mening med subjekt, predikat och objekt.
- I.** Sägg ett palindrom. (ett ord som är likadant läst framifrån som bakifrån)
- J.** Hitta något långt, strävt och mjukt.
- K.** Beskriv platsen där ni är med minst fem adjektiv.
- L.** Dikta tre rader:
Jag ser...
Jag hör...
Jag känner...
- M.** Vilken bok skrevs först? Rangordna, äldst först.
Ronja Rövardotter, Pippi Långstrump, Nils Holgerssons och Emil i Lönneberga.

Först till Ö (svårare)

- N.** Bygg ett ord med tre bokstäver.
- O.** Hitta något som är litet, krokigt och lätt.
- P.** Använd följande vokaler: *U, E, Ä, U, E, A* och fyll i de tomma platserna i orden. Vad får ni?
SV_NSK_ _T_ _RK_L!
- Q.** Hitta föremålen i naturen som kan beskrivas av motsatsorden till: trubbig, skrovlig och böjd.
- R.** Bilda en naturordsorm av minst fem naturföremål.
(Sista bokstaven i ordet bildar första bokstaven i nästa ord.)
- S.** Rangordna efter vilket som är längst, sekel, decennium, århundrade och millennium.
- T.** Kom på ett rim innehållande ordet "grön".
- U.** Välj ut ett träd. Nämn minst fem ord som beskriver detta träd.
- V.** Bilda sammansatta ord av:
ek, klyka, krona, gren, träd och ollon.
- W.** Hitta fem träd vars namn börjar på olika bokstäver.
- X.** Para ihop böckerna Nils Holgersson, Röda rummet och Mina drömmars stad med författarna August Strindberg, Selma Lagerlöf och Per-Anders Fogelström.
- Y.** Bygg första bokstäverna i era förnamn av naturmaterial och lägg dem i alfabetisk ordning.

Först till Ö (svårare)

- Z.** Hitta tre olika löv. Säg vad de heter och lägg dem i alfabetisk ordning.
- Å.** Sjung en sång som handlar om en bokstav.
- Ä.** Para ihop orden.
<i>gallopera</i>	<i>hare</i>	<i>orm</i>
<i>kräla</i>	<i>häst</i>	<i>skutta</i>
- Ö.** Ropa i kör "Först till Ö, där fick ni spö"!

Naturklur

Gruppens namn .....

(Obs. naturnamn ger 5p)

Gruppens medlemmar .....

.....

1	Sjung tillsammans en sång med naturinnehåll. (-3p för var och en som inte kan alla orden)	20p
2	Hämta blad från fem olika träd. Träd på "A" ger 10p/st de övriga 5p/st. Kan ni ej namnen får ni 1p/st.	max 50p
3	Föreställ en insekt. Använd hela kroppen och visa hur låter den rör sig. Alla i gruppen måste delta.	20p
4	Hur många sagor känner du till och vem har skrivit dem? 5 p/saga med författare	max 50p
5	Hämta föremål ur naturen, vars begynnelsebokstäver bildar ordet: NATUREN (dubbla poäng för komposterbara föremål)	35p (70p)
6	Fånga en levande spindel.	25p
7	Välj ett träd och beskriv det med så många adjektiv som möjligt. 5 p/ adjektiv	max 50p
8	Hämta något rött och någonting blått, något grått, någonting som är blött och något som är dött.	20p
9	"Bygg" en älg.	25p
10	Skriv en dikt som knyter an till årstiden, minst tre rader, max fem.	20p
11	Hela gruppen bildar en mänsklig pyramid	25p
	Summa	

Fragment

- Mot nordens hav ... (Böttiger)
- Glupskt hugger ... (H. Martinsson)
- Mellan vattnet och stranden ... (H. Martinsson)
- Högre och högre ändå ... (E. Blomberg)
- Här i vikens åmöte ... (O. Svensson)
- Strax under ytan ... (Å. Johansson)
- Sjön gnyr när jag ... (I. Strandberg)
- Jag bor vid ett rastställe ... (H. Gullberg)
- Molnen gråter när ... (M. Bylock)
- Vid skogens blekblå sjö ... (E. Södergran)
- Regnet kittlar på ... (M. Lind)
- Hav, ge mig ... (J.C. Svensson)
- Ett land av sand som vattnet ... (Wieslander)
- Hav, floder och bäckar små ... (K. Boye)
- Jo, vatten, vatten bara vanligt ... (L. Helsing)
- Sommarregnets sorl ... (G. Fröding)
- Och måsarna ger skri ... (U. Lundell)
- Salt, bittersalt är havet, och ... (K.Boye)
- Vilt, rovdjursvilt är bränningens ... (K.Boye)
- Slånbärsfrisk havets andedräkt. (L. Englund)
- Fastklamrad vid livets uråldriga ... (S. Datjeva)
- Mot de urgrå tallarna går ... (G. Fröding)

- Bäck i sorl och ... (G. Fröding)
- Vida havet svallar ... (G. Fröding)
- Havet gömmer skatter som ... (B. Hallqvist)
- Jag är en manet med ... (L. Huldén)
- Endast matt jag känt ditt ljuva morgonliv... (G. Fröding)
- Högre och högre ändå ... (E. Blomberg)
- Som en sten faller ... (B. Carpelan)
- Våren är glimmerdropp (E. Diktonius)
- I de sommarväxta trädens krona ... (V. Aspenström)
- Som ett grönt streck ... (B. Lindgren)
- Sitter de stilla i rönnen ... (F. Isaksson)
- Du udde som sticker ut... (A. Wohlin)
- Här i vikens åmöte ... (O. Svensson)
- Mitt i isarnas vita ... (O. Svensson)
- Myggor i vinden jagar ... (O. Svensson)
- Svalorna pilar mot ... (O. Svensson)
- Se sina kamraters fjädrar och ... (C-E Geijerstam)
- När lien gått fram på ängen och ... (A. Strindberg)
- På vingarna vilande ... (K. Boye)
- Jag fastnade i tornseglarnas skrik ... (K. Lindeborg)
- Färdats med tranan genom solen ... (N. Törnlund)

Haiku med biologisk mångfald

– Första raden av Tomas Tranströmers haikudikter

Tankar står stilla

Haiku med biologisk mångfald

Stor och långsam
vind

Haiku med biologisk mångfald

Människofåglar

Haiku med biologisk mångfald

Gnolar i dimman

Haiku med biologisk mångfald

En pinande blåst

Haiku med biologisk mångfald

Ruggiga tallar

Haiku med biologisk mångfald

Novembersolen

Haiku med biologisk mångfald

Solen försvinner

Haiku med biologisk mångfald

På en klippavsats

Haiku med biologisk mångfald

Uppför branterna

Haiku med biologisk mångfald

De bruna löven

Haiku med biologisk mångfald

Min lycka svällde

Haiku med biologisk mångfald

Gå tyst som ett regn

Haiku med biologisk mångfald

Förbryllande skog

Haiku med biologisk mångfald

Krypande skuggor

Haiku med biologisk mångfald

En svartvit skata

Haiku med biologisk mångfald

Gräset reser sig

Haiku med biologisk mångfald

Här finns en
mörk bild

Haiku med biologisk mångfald

Jag har varit där

Haiku med biologisk mångfald

Det har hänt något

Haiku med biologisk mångfald

Hör suset av regn

Haiku med biologisk mångfald

Uppenbarelse

Haiku med biologisk mångfald

Havet är en mur

Haiku med biologisk mångfald

Askfärgad tystnad

Haiku med biologisk mångfald

Klok som en uggla

Bättre en fågel i handen...

Klok som en uggla

än tio i skogen.

Klok som en uggla

Mellan hägg...

Klok som en uggla

och syren.

Klok som en uggla

När katten är borta...

Klok som en uggla

dansar råttorna på bordet.

Klok som en uggla

Många bäckar små...

Klok som en uggla

rinner till en stor å.

Klok som en uggla

Ju fler kokkar...

Klok som en uggla

desto sämre soppa.

Klok som en uggla

Vill man vara fin...

Klok som en uggla

får man lida pin.

Klok som en uggla

Den som väntar på något gott...

Klok som en uggla

väntar aldrig för länge.

Klok som en uggla

Lika barn...

Klok som en uggla

leka bäst.

Klok som en uggla

Små grytor...

Klok som en uggla

har också öron.

Klok som en uggla

Klok som en uggla

Ropa inte hej...

Klok som en uggla

förrän du är över bäcken.

Klok som en uggla

Som man bäddar...

Klok som en uggla

får man ligga.

Klok som en uggla

Morgonstund...

Klok som en uggla

har guld i mun.

Klok som en uggla

Tala är silver...

Klok som en uggla

tiga är guld.

Klok som en uggla

Smid medan...

Klok som en uggla

järnet är varmt.

Klok som en uggla

Det som göms i snö...

Klok som en uggla

kommer upp i tö.

Klok som en uggla

Borta bra...

Klok som en uggla

men hemma bäst.

Klok som en uggla

Man får ta seden...

Klok som en uggla

dit man kommer.

Klok som en uggla

Väck inte den björn...

Klok som en uggla

som sover.

Klok som en uggla

Kända författare och poeter

Ola Hansson (1860-1926) föddes i en skånsk bondefamilj.
Hans dikter präglas av naturalism, romantik och tolkare av känslor.

Ur dikten **Blomsterliv** (1883)

Den dunkla vätskan i rötternas fina hår.
I stjälkens kedjade celler
den sakta stigande går.
I bladets massa spinner
sig vävnad, len och skör
där böljemjukt den rinner
i slingor av fina rör.
Den levande saften strömmar
i hyllenas höljen opp
att väcka ur dunkla drömmar
det liv, som slumrar i knopp.
(Det finns två verser till)

Kända författare och poeter

Gustaf Fröding (1860-1911) föddes i Värmland och en del av hans diktning hämtar sin inspiration från naturens skifningar och platser till bygdesägner med humoristiska inslag. Dikterna utmärks av starka ordklanger.

En vårvinterresa (1898)

”Smält min is,
låt min snö
gå i tö”,
suckade vintern till våren.
”Kanhända, kanhända om solen vill,
vi vänta väl ännu en månad till,
så kanske det sker” sjöng våren

Regn (1890-talet)

Sorlar, sorlar, susar
sommarregnets sorl,
alla trädens våta
blad och knoppar gråta
dropp – dropp – dropp
och därmed rusar
bäck i sorl och porl
bäck i sorl.

Ett grönt blad på marken (1890-talet)

Grönt! Gott,
friskt, skönt vått!
Rik luft, mark!
Ljuv stark,
rik saft,
stor kraft!
Friskt skönt
grönt!

Kända författare och poeter

Gustaf Fröding (1860-1911) föddes i Värmland och en del av hans diktning hämtar sin inspiration från naturens skifningar och platser till bygdesägner med humoristiska inslag. Dikterna utmärks av starka ordklanger.

Strandsvall (1890-talet)

Vida havet svallar
mot en ödslig ö,
mot de urgrå hallar,
går en evig sjö,
vågorna svalla,
bryta sig kastas,
stänka, blänka, vrida
vita virvlar,
falla, vida
havets vågor
svalla
åter upp en sjö,
bryta sig, kastas
stänka, blänka,
rinna, strida
svalla, falla,
upp vräkes tång, vräka tång,
evig är havets gång,
endast för stunder står
stundom, när stiltje rår.

Kända författare och poeter

Dan Andersson (1888-1920) född i Bergslagen och skrev två diktsamlingar med ett antal suggestiva vildmarksdikter.

Ur Vårkänning (1915)

Jag vet var spindlarna spänna
i vassen nät över vattnet,
var den skummaste dagningen dallrar
i den blommande ljungens skogar.
Jag har räknat bäckarnas dammar
av korslagda, nerblåsta grenar,
från kärrlandets mörkgula björkar -
jag har sett var de unga uttrarna
gå att jaga i grumliga vågor
underlösa, gungande tuvor
och gula, vaggande land.

(Dikten fortsätter med 14 rader)

Kända författare och poeter

Edith Södergran (1892-1923) skrev dikter utifrån egna ingivelser och de handlade främst om det kvinnliga jagets gränser.

Höstens dagar (1916)

Höstens dagar äro genomskinnliga
och målade på skogens gyllne grund ...
Höstens dagar le åt hela världen.
det är skönt att somna utan önskan,
mätt på blommorna och trött på grönskan,
med vinets röda krans vid huvudgården ...
Höstens dag har ingen längtan mer,
dess fingrar äro obevekligt kalla,
i sina drömmar överallt den ser,
hur vita flingor oupphörligt falla ...

Det underliga havet (1916)

Sällsamma fiskar glida i djupen,
okända blommor lysa på stranden;
jag har sett rött och gult och alla andra färger, -
men det granna, granna havet är farligast att se,
det gör en törstig och vaken för väntande äventyr;
vad som har hänt i sagan, skall även hända mig!

Den väntande själen (1916)

Jag är allena bland träden vid sjön
jag lever i vänskap med strandens gamla granar
och i hemligt samförstånd med alla unga rönnar.
Allena ligger jag och väntar,
ingen människa har jag sett gå förbi.
Stora blommor blickar ned på mig från höga stjärklar,
bittra slingerväxter krypa i min famn,
jag har ett enda namn för allt, och det är kärlek.

Kända författare och poeter

Irrande moln (1916)

Irrande moln ha fastnat vid bergets brant;
ändlösa timmar de stå i tystnad och vänta;
vill dem en jagande vind över slätten strö.
Irrande moln ha ställt sig i solens väg,
vardagens sorgefanor hänga så tunga,
nere i dalen går livet med släpande steg,
en flygels toner ur öppnade fönster sjunga.
Lapp på lapp är dalens brokiga matta,
fast som socker är höjdernas eviga snö ...
Vintern stiger sakta ned i dalen.
Jättarna le.

En strimma hav (1916)

Det är en strimma hav, som glimmar grå
vid himlens rand,
den har en mörkblå vägg,
som liknar land,
det är där min längtan vilar
innan den flyger hem.

Rosen (1925)

Jag är skön, ty jag har vuxit i min älskades trädgård.
Jag stod i vårregn och fick dricka längtan,
jag stod i solen och fick dricka glöd -
nu står jag öppen och väntar.

Helvetet (1916)

O vad helvetet är härligt!
I helvetet talar ingen om döden.
Helvetet är murat i jordens innandöme
och smyckat med glödande blommor ...
I helvetet säger ingen ett tomt ord ...

Runalfabetet

Det här är de 16 normal-runorna, en av de olika nordiska varianterna av futharken. Namnet Futhark kommer av de sex första runorna i runalfabetet.

En trädörr berättar

Tankestig med träd som tema

Vad solen är för blommorna,
är ett leende för mänsklig-
heten

JOSEPH ADDISON

Tankestig med träd som tema

En del människor gnäller all-
tid över att rosor har taggar.
Jag är tacksam att taggar har
rosor”

ALLOPHONES KARR

Tankestig med träd som tema

Visst gör det ont när
knoppar brister.
Varför skulle annars
våren tveka?

KARIN BOYE

Tankestig med träd som tema

Man får bara en resa
genom livet,
så glöm inte att stanna upp
och lukta på blommorna

OKÄND

Tankestig med träd som tema

Tankestig med träd som tema

”Dröj inte med att beundra
körsbärsträdets blom
- en stormvind kan rycka
bort dem under natten”

JAPANSKT ORDSPRÅK

Tankestig med träd som tema

- Jorden behöver inte
människan., men människan
behöver jorden

Tankestig med träd som tema

- Äpplet faller inte
långt från trädet

Tankestig med träd som tema

Följ inte den stig som leder
någonstans.
Gör istället en ny stig och
lämna ett spår efter dig

GEORGE BERNARD SHAW

Tankestig med träd som tema

Tankestig med träd som tema

En generation planterar
träden, nästa sitter i dess
skugga

KINESISKT ORDSPRÅK

Tankestig med träd som tema

Bra träd växer inte bara
under enkla förhållanden;
ju starkare vind, desto
starkare träd

J. WILLARD MARRIOTT

Tankestig med träd som tema

- Det är först då fågeln
kastar sig ut i den fria
rymden som han känner att
han har vingar.

OKÄND

Tankestig med träd som tema

Bästa tiden att plantera ett
träd var för tjugo år sedan.
Den näst bästa tiden är nu

KINESISKT TALESÄTT

Tankestig med träd som tema

Prepositioner (till olika övningar)

från	för	genom
hos	i	före
efter	in	ovan
mellan	över	innan
om	på	under
ut	vid	bredvid
framför	omkring	bakom
ovanför	ovanpå	inom
utom	utanför	till
mot	intill	ur
av	åt	på grund av
istället för		

Alfabetets bokstäver (till olika övningar)

A

B

C

D

E

F

G

Alfabetets bokstäver (till olika övningar)**H****I****J****K****L****M****N**

Alfabetets bokstäver (till olika övningar)

O

P

Q

R

S

T

U

Alfabetets bokstäver (till olika övningar)**V****W****X****Y****Z****Å****Ä****Ö**

Övningar i alfabetisk ordning

ABC längs vägen.....	18	Enkelt eller sammansatt?	28
ABC-duken.....	21	Ett utomhusminne.....	92
Adjektivjakten 1	58	Ett ögonblick vid stubben	70
Adjektivjakten 2	59	Fett najs.....	98
Alfabetsdetektiver.....	19	Fragment	86
Alfabetsplock.....	20	Fågelsång	42
Alla djuren ut och gå.....	97	För och emot	85
Allemansteater	103	Först till Ö	104
Allt är inte bara svart eller vitt.....	37	Gissa stenen	65
Arg, argare, argast	61	Gravstenar berättar	127
Att upptäcka staden.....	93	Haiku med biologisk mångfald	87
B som i blommor och blad	22	Hatten av för guiden	68
Backspegeln.....	133	Hemlig påse	38
Begreppsspring	35	Hemliga bilden.....	50
Berättelse i rörelse.....	102	Hemliga djuret.....	77
Bokstavsbrännboll.....	99	Hur låter djuren?.....	114
Bokstavslek.....	26	Hämtadikter	45
Bokstavsstafett.....	22	Hämtapåse.....	36
Brottsplatsen	79	I alfabetets landskap	100
Den gåtfulla platsen.....	41	I betraktarens öga.....	91
Dialog växter emellan	90	Kedjehästar.....	119
Dilemma på gång.....	84	Klok som en uggla.....	124
Djuret i nacken.....	36	Kloka gumman	132
Ekologidrama	106	Kopieringsunderlag	142
Eld ett magiskt ord	124	Kända författare och poeter	95
Elden och dess former	120	Lekar	110
En eller ett	53	Lektionsplanering 120 minuter för årskurs 4 till 6	138
En plats utomhus.....	129	Lektionsplanering 60 minuter för årskurs 4 till 6.....	134
En ska bort	57	Lång kan bli längre	62
En släkting till ett väsen	122	Lång och kort som i granbarr	56
En trädörr berättar	128	Med staden som inspiration	94

Mikrofonen	29	Syndafloden.....	33
Minuten	51	Synonymer	39
Mossor och lavar.....	121	Tankestig.....	48
Naturalfabet	18	Tips från coachen.....	81
Naturgåtan.....	47	Tre sätt att betrakta	88
Naturklur.....	107	Träddiktning i grupp	76
Naturmassage.....	69	Trädintervju	80
Naturordsorm	24	Tälja en grillpinne	113
Naturpoesi	71	Uppdraget.....	46
Ord och nya begrepp	114	Uttryck.....	122
Ordklassbingo	55	Valet	82
Ordklasser i en liten ask	60	Vandra tyst i mossig skog.....	115
Ordstocken.....	25	Vem har rätt till skogen?.....	83
Parhästar	105	Vem är du?.....	115
Repdikter.....	75	Vem är Ronja för dig?	116
Ronja och Birk.....	120	Vägen till skatten	49
Runor i trä	126	Är vi ett par?	35
Ryktet går.....	40	Äventyrsbana	118
Räven raskar	101	Ögonstenar	54
Samla stavelser.....	31		
Samla verb	113		
Sinne för ordklasser.....	63		
Sista paret ut	111		
Skapa en gård	112		
Skapa ett väsen	130		
Skriva en dikt.....	112		
Släpp en liten fågel/fjäril genom grinden.....	111		
Småkrypsdikter	66		
Spanarna.....	78		
Stenar	89		
Svensk-rebus	32		